

แบบ Knowledge Capture

เรื่อง การปลูกสร้างสวนป่าไม้ยูคาลิปตัสเชิงประณีต เพื่อให้ผลผลิตสูงสุด
กรณีศึกษา สวนป่าหนองคู จังหวัดสุรินทร์ องค์การอุตสาหกรรมป่าไม้เขตนครราชสีมา

สรุปโดย นายวิเชียร พลพงษ์ หัวหน้างาน (ระดับ 6) งานสวนป่ากบเชิง องค์การอุตสาหกรรมป่าไม้เขต
นครราชสีมา องค์การอุตสาหกรรมป่าไม้ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

ความเป็นมา

สวนป่าหนองคู องค์การอุตสาหกรรมป่าไม้เขตนครราชสีมา ได้รับการพิจารณาให้ปลูกสร้าง
สวนป่าด้วยชนิดไม้ยูคาลิปตัส ๒ สัญญา รายละเอียด ดังนี้

๑. ตามบันทึกข้อตกลง เมื่อวันที่ ๒๒ พฤษภาคม ๒๕๖๑ ต่อท้ายสัญญาซื้อขายไม้ยูคาลิปตัส
ล่วงหน้า สัญญาเลขที่ ๑๗/๒๕๖๐ ลงวันที่ ๑๔ พฤศจิกายน ๒๕๖๐ กับบริษัท คันทนา จำกัด เนื้อที่ ๗๕๐ ไร่
ทดแทนพื้นที่สวนป่ากันทรารมย์ จังหวัดศรีสะเกษ ดำเนินการปลูกในปี ๒๕๖๑ ด้วยระยะปลูก ๑.๕ x ๔ เมตร
มีข้อตกลงในการซื้อขาย คือ รับประกันผลผลิต ๑๒ ต้นต่อไร่ ส่งมอบไม้ในปีที่ ๖ นับจากปีที่ปลูก

๒. ตามสัญญาซื้อขายไม้ยูคาลิปตัสล่วงหน้า สัญญาเลขที่ ๒/๒๕๖๒ ลงวันที่ ๑๕ มกราคม ๒๕๖๒
กับบริษัท สยามฟอเรสทรี จำกัด เนื้อที่ ๔๐๐ ไร่ ดำเนินการปลูกในปี ๒๕๖๒ ด้วยระยะปลูก ๑.๕ x ๔ เมตร
มีข้อตกลงในการซื้อขาย คือ รับประกันผลผลิต ๑๒ ต้นต่อไร่ ส่งมอบไม้ในปีที่ ๖ นับจากปีที่ปลูก

สภาพพื้นที่ทั่วไปของสวนป่าหนองคู

สวนป่าหนองคู ตั้งอยู่ที่ หมู่ที่ ๕ บ้านตาปุม ต.ตระเปียงเตีย อ.ลำดวน จ.สุรินทร์ อยู่ในเขตป่า
สงวนแห่งชาติป่าฝั่งซ้ายห้วยกำโพด เป็นสวนป่าโครงการที่ ๔ รับมอบจากกรมป่าไม้ ตามบันทึกรับมอบ-ส่งมอบ
สวนป่าที่ปลูกตามเงื่อนไขสัมปทานที่พ้นอายุการบำรุงรักษา (๖ ปี) แล้ว เมื่อวันที่ ๒๖ กันยายน ๒๕๓๓ และ
ตามบันทึกส่งมอบการดูแลรักษาและใช้ประโยชน์สวนป่าที่ปลูกตามเงื่อนไขสัมปทานทำไม้ ระหว่างกรมป่าไม้
กับองค์การอุตสาหกรรมป่าไม้ ลงวันที่ ๘ มิถุนายน ๒๕๓๘

สวนป่าหนองคู มีพื้นที่เป็นที่ราบลุ่ม มีความสูงจากระดับน้ำทะเลปานกลาง ๑๗๕ เมตร ลักษณะ
ของดิน เป็นดินร่วนปนทราย ไม่มีลำห้วยในพื้นที่สวนป่า

สภาพภูมิอากาศ อยู่ในแถบของลมมรสุมเขตร้อน มี ๓ ฤดู ในแต่ละฤดูมีช่วงเวลาไม่คงที่แน่นอน
ขึ้นอยู่กับปรากฏการณ์ทางธรรมชาติ และอิทธิพลของลมมรสุมเป็นหลัก แต่โดยทั่ว ๆ ไป พอสรุปได้ดังนี้

ฤดูร้อน อยู่ระหว่างช่วงเดือน กุมภาพันธ์ หรือมีนาคม ถึงเดือนพฤษภาคมอากาศร้อนอบอ้าว
และร้อนจัดมากในบางช่วง ส่งผลให้เกิดความแห้งแล้งโดยทั่วไป

ฤดูฝน อยู่ระหว่างเดือน พฤษภาคมหรือมิถุนายน ถึงเดือนตุลาคม ปริมาณน้ำฝนไม่แน่นอน
บางปีมาก บางปีน้อย ขึ้นอยู่กับอิทธิพลของลมมรสุมและลมพายุดีเปรสชันในทะเลจีนใต้

ฤดูหนาว อยู่ระหว่างช่วง เดือนตุลาคมหรือพฤศจิกายน ถึงเดือน มกราคม ความหนาวเย็น
ในแต่ละปีขึ้นอยู่กับอิทธิพลของลมมรสุมตะวันออกเฉียงเหนือ และร่องความกดอากาศจากประเทศจีน

/ขั้นตอน...

การดำเนินงานปลูกสร้างสวนป่า

องค์การอุตสาหกรรมป่าไม้มีบุคลากรที่มีคุณวุฒิ และประสบการณ์มากมายเกี่ยวกับการปลูกสร้างสวนป่าโดยยึดหลักปฏิบัติตามหลักวิชาการมาโดยตลอด และปรับตัวตามสถานการณ์ของสังคมและสิ่งแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงไปตามกาลเวลา แต่สิ่งสำคัญอีกอย่างหนึ่ง คือความเอาใจใส่ หรือความประณีตในการทำงานในทุกขั้นตอน ที่ส่งผลถึงประสิทธิภาพและประสิทธิผลของปลูกสร้างสวนป่า

๑. วางแผนงานปลูก เพื่อให้สอดคล้องกับฤดูกาล

เมื่อทราบแผนงานปลูกไม้ยูคาลิปตัส สวนป่าทำการประชุม วางแผนงาน ได้แก่ แผนการเตรียมพื้นที่ แผนงานรับกล้า งานปลูก งานบำรุงดูแล ให้สอดคล้องกับฤดูกาลมากที่สุด รวมถึงวางแผนการเบิกจ่ายงบประมาณอีกด้วย

๒. การเตรียมพื้นที่ หัวใจของการปลูกสร้างสวนป่า

เนื่องจากพื้นที่ปลูกสร้างสวนป่านี้ เดิมเป็นแปลงยูคาลิปตัสที่เป็นไม้หน่อ รอบตัดพื้นที่ ๒ แล้วจำเป็นต้องทำการรื้อถอนตอยูคาลิปตัสเดิมออกจากพื้นที่ทั้งหมด เพื่อให้การดูแลบำรุงต้นยูคาลิปตัสที่ปลูกใหม่เติบโตได้อย่างเต็มที่ ข้อดีของการเอาตอยูคาลิปตัสออก คือ ทำให้นารถไถเข้าทำงานในร่องกลางได้ง่ายขึ้น ซึ่งหากยังมีตอยูคาลิปตัสขวางอยู่ จะทำให้การทำงานยากลำบาก และตอยูคาลิปตัสเดิมยังไม่ตาย ต้องสูญเสียค่าใช้จ่ายในการกำจัดต่อเพิ่มขึ้น ส่งผลกระทบต่อต้นทุนการปลูกสร้างสวนป่าที่เพิ่มขึ้นอีก

การเตรียมพื้นที่ของสวนป่าหนองคู จึงทำการขุดถอนตอยูคาลิปตัสออกทั้งหมด โดยใช้รถแบคโฮ ทางหน่วยงานพิจารณาจ้างผู้รับเหมาที่มีประสบการณ์ในการขุดถอนตอยูคาลิปตัส เนื่องจากหากผู้รับเหมาไม่มีความชำนาญจะส่งผลให้เสียเวลาในการปฏิบัติงาน เครื่องจักรอุปกรณ์ชำรุดเสียหายได้ ตอยูคาลิปตัสที่ขุดออกมาจะนำไปฝังกลบในพื้นที่รอบสวนป่า โดยไม่ให้ขวางการปฏิบัติงาน หลีกเลี่ยงการสูดดม ละการปล่อยปริมาณหมอกควัน PM๒.๕ เนื่องจากฤดูกาลที่ดำเนินการเป็นช่วงฤดูแล้ง ส่วนกิ่งก้านใบและวัชพืชในพื้นที่ทำการไถกลบ เพื่อเพิ่มปริมาณธาตุอาหารในดิน เป็นปุ๋ยธรรมชาติ

สำหรับต้นไม้ใหญ่หรือแม่ไม้ ที่อยู่ในพื้นที่ปลูกสร้างสวนป่านั้น ทางสวนป่าจะทำการริดกิ่งออก เพื่อเพิ่มช่องการรับแสงให้กับต้นยูคาลิปตัสได้อย่างเต็มที่

๓. กล้าไม้คุณภาพดี มีชัยไปกว่าครึ่ง

กล้าไม้ที่ปลูก ต้องเป็นกล้าไม้ที่มีคุณภาพ มีความสูงไม่น้อยกว่า ๒๐ เซนติเมตร มีรากเจริญหนาแน่น ลำต้นแข็งแรง ใบเขียวสด ไม่เหี่ยว ไม่มีลักษณะเป็นเชื้อราจำนวนกล้าไม่ควรเกิน ๕๐ กล้าต่อ ๑ ไร่ เพื่อสะดวกในการดูแลกล้าก่อนนำไปปลูก เมื่อรับกล้ามาแล้วต้องเปิดปากถุงให้ใบยูคาลิปตัสได้รับอากาศ และแสงแดด และควรรีบนำไปปลูกภายใน ๓ วัน หากนานกว่านั้นต้องนำวัสดุปลูก (แกลบ แกลบดำ หรือขุยมะพร้าว) ใส่ถุงกลบโคนรากไว้ไม่ให้รากโดนอากาศ และรากสามารถเจริญเติบโตภายในถุงได้ เมื่อนำไปปลูกจะทำให้มีโอกาสรอดตายสูงขึ้น

/๔. ปลูกซ่อม...

๔. ปลุกซ่อมทันฤดูกาล จะได้โตทันเพื่อนร่วมรุ่น

ระยะเวลาปลุกซ่อมที่เหมาะสม ประมาณ ๑ เดือน หลังจากการปลุก เมื่อมีต้นตายให้ทำการปลุกซ่อมทันที หากล่าช้าไปต้นยูคาลิปตัสที่รอดและโตจะบังแสงแดด ทำให้ต้นยูคาลิปตัสที่ปลุกซ่อมโตไม่ทัน

๕. บำรุงบ่อยๆ ต้นไม้ได้รับสารอาหารเต็มที่

หลังจากปลุกแล้ว ประมาณ ๒๕ - ๓๐ วัน ต้นกล้าจะเริ่มแตกใบอ่อน ระบบรากจะเริ่มแผ่ขยายออก จึงพิจารณาการใส่ปุ๋ยให้ทันตามฤดูกาล ควรมีความชื้นในดินก่อน แล้วทำการใส่ปุ๋ยโดยวิธีขุดหลุมฝังกลบ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการดูดซึมของปุ๋ยที่ดีขึ้น ลดการชะล้างปุ๋ยหากเจอฝนตกหนัก หลังจากใส่ปุ๋ยครั้งที่ ๑ ประมาณ ๒ - ๓ เดือน ให้ใส่ปุ๋ยครั้งที่ ๒ โดยก่อนการใส่ปุ๋ยทุกครั้ง ควรถากกำจัดวัชพืชบริเวณรอบโคนต้นยูคาลิปตัส

๖. วนเกษตร ลดปริมาณวัชพืช ลดการแก่งแย่งอาหาร แถมได้กินปุ๋ยพืชไร่ด้วย

การส่งเสริมให้เกษตรกรเข้ามาทำวนเกษตรในพื้นที่ ด้วยการปลูกพืชไร่อายุสั้นจะช่วยให้สวนป่าลดต้นทุนเรื่องการทำกำจัดวัชพืชอีกทางหนึ่ง แต่ต้องควบคุมมิให้ปลูกพืชชิดต้นยูคาลิปตัสจนเกินไป ควรเว้นระยะห่าง อย่างน้อย ๓๐ เซนติเมตร และช่วยเร่งให้ต้นยูคาลิปตัสสูงเร็วขึ้น และเมื่อเกษตรกรใส่ปุ๋ยให้พืชไร่ ต้นยูคาลิปตัสก็พลอยได้ธาตุอาหารไปด้วย

๗. อัตรารอดตายสูง

การบำรุงดูแลต้นยูคาลิปตัส การเอาใจใส่ในทุกขั้นตอน ส่งผลให้ต้นไม้มีอัตราการรอดตายสูงตลอดจนปริมาณไม้ หรือกำลังผลิตที่เต็มศักยภาพของพื้นที่สวนป่า ไม่น้อยกว่าร้อยละ ๙๕

บทสรุป

จากผลการดำเนินงานปลูกสร้างสวนป่าหนองคูที่ผ่านการดูแลเอาใจใส่การปลุก และการบำรุงรักษาสวนป่ายูคาลิปตัสในทุกขั้นตอน จนกำลังผลิตเป็นที่ปรากฏว่า องค์การอุตสาหกรรมป่าไม้สามารถปลูกต้นยูคาลิปตัสให้มีผลผลิตได้สูงถึง ๒๐ ต้นต่อไร่ หรือมากกว่า ก็สามารถทำได้ ทั้งนี้ ก็มีปัจจัยอื่นมาสนับสนุนได้ถูกช่วงเวลา ทั้งสายต้นที่เหมาะสมกับสภาพพื้นที่ของสวนป่า ฤดูกาลปริมาณน้ำฝนที่ไม่ทั้งช่วงจนทำให้การเติบโตต้องชะงัก หรือแม้กระทั่งการใส่ปุ๋ยในช่วงเวลาที่เหมาะสม นั่นเอง